

R. Cíkhart:

Svobodnické rody na Tábořsku v 18. století.

Od 14. stol. vyvíjela se u nás zvláštní třída venkovského lidu, osobně svobodného, příslušného přímo pod krále a královské úřady a tudíž nezávislého na žádné vrchnosti. Třída ta nazývána byla **s v o b o d n í k y**, **d ě d i n í k y**, někdy též **n á p r a v n í k y** nebo **d v o ř á k y**.

Jest zajímavé, že na Tábořsku (přesněji lokalisováno: na Vožicku) bývalo svobodníků více, než v celém ostatním království. Uspokojivého výkladu pro tento zjev posud nemáme. Sám pokusil jsem se jej vyložit takto: »Je známo, že právě na Vožicku bylo v době předhusitské mnoho

drobných statečků; téměř každá víska byla sídlem vladyckého rodu. Rozplemeňováním rodu a následkem toho nutným dělením kmenového jmění nebylo lze ubrániti se chudnutí rodu, takže rody někdy rytířské rozmnožovaly řady svobodníků v. V krajinách sousedních bylo sice rodin vladyckých také dosti, tyto však až na malé výjimky vládly větším jměním, takže chudnutí tak rychle nepostupovalo, na druhé straně bylo zde více rodů zámožnějších, kteří mohli drobné statečky skupovati a zcelovati panství tak, jak podnes dobře stopovati lze.¹⁾

Výklad ten v podstatě později podepřel přední náš historik dr. Aug. Sedláček: »Svobodníci vznikli po většině z držitelů vladyckých, kteří nebyli s to držeti si zbrojného koně, zřídka z lidí, kteří byli od svých vrchností osvobozeni pro nějaké zásluhy. Tito snad se jmenovali dvořáci. Bylo svobodníků zvláště mnoho v krajích Bechyňském (okolo Tábora) a Čáslavském, zejména na žitné a ovesné půdě.«²⁾

Bylo by velmi zajímavo stopovati rozvoj svobodnických statkův a rodů v těchto krajích při bohaté zásobě materiálu, který čeká na zpracování, zajímavo zvláště proto, že na Tábořsku (a jistě i jinde) žijí posud četní potomci těchto rodů.

Přítomná práce nechce býti více, než pouhým příspěvkem k historii svobodníků, jejíž literární zpracování jest posud dosti skrovné.³⁾

Správní rozdělení svobodníků uvádí Schaller ve své topografii z r. 1790⁴⁾, pokud jde o naše území, následovně:

V o n d r á k o v a č t v r t : Horní Hrachovice, Rachovice 17, »sind lauter Freysassen u. 4 Juden,« Dolní Hrachovice 10 (»der Meyerhof, das Bräuhaus und die Mühle gehören dem Freyherrn v. Kapaun, das übrige den Freysassen«), Záhoří Bendovo — chybně psáno »oder Pentowa« — 24, Mostek, Mostky 21, »bestehet aus lauter Freysassen,« Lomná 20 domů;

K l e t e č k o v a a V l a c h o v a č t v r t : Stojislavice 24, z toho 3 k panství načeradskému a 8 ke špitálu v Načeradci, Smilovy Hory 32, Obratice 13, Velký a Malý Ježov 30, díl k Velké Chýšce a něco k Těchobuzi, Lhota Salačova 24, z toho 3 k Pacovu a 1 k Mezilesí, Velká Černá 13, Malá Černá 6, Světlá 17, Podsvětlá 8, Bradáčov 33, Babčice 14, Vosikovec 4, Lhota na Samotě 3, Bydlín 2 a jednoty: Kocourek mlýn, Krstka a Vondřejka, Větrov u Neustupova, Vočadla, Holejšov 6 (»gehöret dem fürstlich Palmischen Wirthschaftsrathe, Herrn v. Dorn«), Lejčkov nebo Dvorce 7 domů.

S l u n e č k o v a č t v r t : Mutice 23, Stupčice 16, Malovice 13 (»davon ein Hof Roth Augezd gennat wird«), Chlistov 9 domů.

Palacký roku 1848⁵⁾, tudíž v poslední době před splynutím svobodníků s ostatním selským obyvatelstvem venkova, uvádí stejné rozdělení až na to, že ke čtvrti Vondrákové, již označuje jako třetí, přidává Oustojov o 5 domech⁶⁾ a částky vsí Blanice, Osné a Křížence, při druhé

1) Věstník jihočeských museí 1912 str. 50.

2) Děje Prachenského kraje, str. 103.

3) Fr. X. Tvrđy, Pragmatische Geschichte der boehm. Freysassen, 1804 (se soupisem z r. 1789); A. Sedláček, Rozvržení sbírek a berní, 1869 (soupis z r. 1615); Fr. Marat, Soupis poplatnictva 14 krajů král. Českého, 1898 (soupis z r. 1603); V. Müller, Svobodníci, 1905 (soupisy z l. 1523 a 1550).

4) Topographie d. Koen. Boehmen, XIV., 1790 (s rozdělením a statistikou) str. 43, 44, 156.

5) Popis království Českého, 1848 (rozdělení a statistika z r. 1843), str. 300.

6) Na str. 281 touž ves uvádí (omylem) při statku Nemyšli.

čtvrti Slunečkově přidává části vsí Sedlečka, Sudiměřic, Hoštic, Záhoříčka, Prudic, Sedlečka pod Chotovinami, Lhoty Jeníckovy, Oldřichova, Slabska, Horní Stríteže, Křtěnovic, Modlíkova, Čičovic, Rohozova, Květuše, Růžené a Běšiček a ves Zářičí o 22 domech a k první čtvrti (u Schallera Kletečkově-Vlachově) částky vsí Dolejší Stríteže, Jetřichovy Vsi, Zhoře, Těmic, Choustníka, Houserovky, Řipce, Nedvědic, Zajíčková a Zdiměřic.

Podle toho posledního soupisu bylo ve všech třech čtvrtích svobodnických na Tábořsku úhrnem 26 celých vesnic s jednotlivými svobodníky v dalších 30 vesnicích, v celé ostatní zemi bylo 31 vesnic zcela a 31 částec. svobodných. Již z toho lze poznati nesnadnost práce zpracovati detailně vývoj svobodství a svobodnických rodin, ježto časem svobodství zanikala nebo nová se tvořila, rody zanikaly a noví členové rozmnožovali řady svobodníků. Někde vrchnost sama snažila se omezovati tvoření svobodství usilujíc přivesti dosavadní svobodníky v poddanství zakupováním svobodných statků, často však i překrucováním starých smluv, rušením výhospných listů (jimiž z poddanství propouštěla) a donucováním ke slibu člověčenství. Tak se dělo všude (sám král Ferdinand I. připomíná r. 1557 stavům, že se svobodníkům a dědiníkům od mnohých osob ze stavů dějí znamenité stížnosti a útisky) a také z Tábořska nechybí dokladů.

Jan Smrčka ze Mnichu na Hořicích uvedl v poddanství mladého svobodníka Jana z Chotčín. Když pak týž dospěl věku, dověděl se, že se tak stalo proti právu, i odepřel pánu člověčenství. Proto byl vsazen do žaláře (r. 1544), aby se poddal.⁷⁾

Jiným způsobem pozbyli svobodství Šťastný Laštovička a Václav Svoboda, jak vypráví kopiář jistebnický. Oblíbili sobě služebné dívky paní Doudlebské roz. Vratislavové z Mitrovic, jež sběhly ze služby a dali se s nápadníky svými oddati. Za toto provinění vsazení byli oba novomanželé v Jistebnici do šatlavy, z níž si pomohli jedině tím, že složili (r. 1655) svobodu a uvodili se v dědičné poddanství⁸⁾. Lehčeji vyvázl Jakub Straňák, svobodník ze Sudoměřic, jenž se 1561 oženil s Annou, dcerou Ondřeje Veselíka z Prudic, poddanou pana Viléma Malovce na Nemyšli, bez vědomí pána. Za pokutu měl dáti podle uznání mocných rozsudí 60 žejdlíků medu, ale dosti učinil teprve tehda, když byl pohnán k soudu.

V Býšově (na Jistebnicku) vládli od r. 1547 Býšovcové z Býšova, rod původně dědinický. R. 1623 uvádí se však Býšov jako ves poddaná k panství borotínskému, v níž se r. 1746 jmenuje Jan Býšovec s manželkou Lidmilou, poddaní⁹⁾. V Borotíně připomíná se dokonce r. 1738 Adam Vesecký, poddaný (subditus) syna Jakuba.¹⁰⁾

Z příčin již vyložených omezil jsem se na podání seznamu svobodnických rodin na území dnešního okresu tábořského podle soupisu z r. 1789¹¹⁾ s vynecháním rodin, dříve svo-

7) Srv. Sedláček, Hrady IV. 291.

8) Měst. archiv v Jistebnici č. 19, kopiář od r. 1652.

9) Matriky v Borotíně.

10) Tamže.

11) Základem seznamu jest soupis z citov. díla Fr. X. Twrdého. Svobodnické rodiny sestaveny jsou v pořádku abecedním a při každém hesle dle jednotlivých vesnic, takže každá ves má svůj řádek, příp. odstavec. Při stejném křest. jméně uvedena všechna pop. čísla, jež náležela majiteli téhož jména, ač nejedná se snad vždy o tutéž osobu. Za jménem svobodníka následuje jméno vsi a pak čís. popisné. Je-li toto tištěno polotučně, značí svobod. chalupu, jinak hospodářství (usedlost). Při mnohých rodech připojena jsou starší historická data.

bodných statků držících, ale té doby buď vymřelých, buď již poddaných, jakož i těch, jež teprve později vešly v držení svobodných statků a jichž rodová historie je mladšího data.

*

Adamů Matěj, Holejšov 11.

Albrecht Jan, Velký Ježov 12, 25, Jan a Martin 32, Jakub 9, Josef 8, Martin 10, 11; rod usedlý byl ve vsi již v 16. stol., 1550 připomíná se v ní »dvůr někdy Albrechtův« a 1603 Martin Albrechtů;

Tomáš, Malý Ježov 14;

Matěj, Smilovy Hory 20, 21, 18.

Arbelovský Matěj, Malý Ježov 18, Terezie 29.

Babický Jan, Holejšov 5;

Jan, Smilovy Hory 31;

František, Obratice 4.

Mimo ty se jmenuje Jan v Kuňovicích 18 (s chalupou) a Václav v Otročicích (12).

Gaburek Václav, Sudoměřice 6.

Z téhož rodu jmenuje se v Sudoměřicích 1745 Václav pekař a 1791 Jan postilion.

Balík Josef, Osná 15;

Martin, Chlístov 5.

Bárta Matěj, Horní Hrachovice 2;

Václav, Dolní Hrachovice 3, Jan 4.

Bednář František, Dolní Hrachovice 2;

Matěj, Horní Hrachovice 1.

Václav, Mostek 4.

Blažejovský Jan, Velký Ježov 20, Martin 16, Matiaš 19.

Blažek František, Strítěž 29 (mlýn), Jan 28, 19; Jan, Obratice 10;

Václav, Smilovy Hory 24, Vojtěch 9.

Borkovec (Bořkovec) Matěj, Slapsko 6 (v této vsi již 1681 Jan, 1690 Václav);

Tomáš, Mutice 1, Vojtěch 11 (1681 v téže vsi Jan).

Z téhož rodu Václav, Čečkov 1, 2 a 10. V Čečkově již r. 1578 Václav starší Bořkovec prodal popl. dvůr bratrovci Václavu ml.; 1642 Bořkovec »ze Křténovic« koupil půl dvoru pustého, ladem ležícího v Čečkově od Adama Veseckého z Vesce, což dědili synové Váciav, Oldřich, Jiřík a dcera Dorota. Příjímí Bořkovec má rod ode vsi Bořkovic, kde Václav (st.) shora jmenovaný držel právem dědickým popl. dvůr, který rovněž 1578 prodal. Praedikátu »ze Křténovic« dostalo se r. 1609 Janu, svobodníku ve Křténovicích, jehož potomek Jiří žil tu ještě roku 1687 (Jan 1682). R. 1624 má také jeden Bořkovec svobodství v Prudicích. Ve znaku měli ruku s mečem, v lokti ohnutou a tutěž nad helmem. Potomstvo jest na Tábořsku hojné.

Bouška Josef, Mostek 6.

Bruša Matěj, Stojslavice 18;

Martin, Obratice 11.

Buřič Josef, Bradáčov 25, Pavel 4, 5, Tomáš 6, 17, Václav 1;

Josef, Smilovy Hory 2;

Matěj, Dolní Světlá 6; v této vsi 1685 Václav.

Cirman Jakub, Osná 12.

Z téhož rodu Tomáš, Čečkov 4, 5, 6.

Viz také Zirman.

Čeněk Bartoloměj, Bradáčov 8;

Jan, Světlá (Horní) 7, Tomáš 12;

Josef, Chlistov 7;

František, Sudoměřice 18 (v téže vsi 1654 Václav);

František, Prudice 2, Jan 3.

Z rodu Čeňků, posud v Prudicích žijících, připominají se: 1550 Martin, 1603 Václav, 1615 Jan (platil z 1 dvora 7 grošů), 1627 Petr, 1651 Pavel s bratrem Janem, 1654 Pavel (týž ?) a Matěj, 1702 Jan, 1759 Mikuláš.

Z téhož rodu Jan r. 1789 má hospodářství ve Zběšičkách 17 a František, c. k. postmistr, dvůr ve Stupčicích.

Čenský František, Daměnice 34 (dvůr);

Matěj, Horní Hrachovice 6.

V téže vsi na čp. 8 »dědicové Čenského«.

Dolejš Josef, Světlá (Horní) 1, Tomáš 17.

Dorn František, Holejšov 6.

Jak již uvedeno, Schaller při Holejšovu poznamenal: »gehöret dem fürstlich Palmischen Wirtschaftsrathe, Herrn v. Dorn«.

Dušková Anna, Malý Ježov 19.

Dvořák¹²⁾ Matěj, Velký Ježov 29, 30;

František, Holejšov 1;

Josef, Stojslavice 5;

Matěj, Bendovo Záhoří 1, dědici Josefa Dvořáka 18;

Martin, Mostek 16;

dědici Václava Dvořáka, Křtěnovice 6.

Fara Vojtěch, Malý Ježov 21, Pavel 22, Václav 23; v téže vsi jmenuje se již 1615 Šimon Fara;

Václav, Velký Ježov 27;

Antonín, Obratice 13;

Matěj, Slapsko 3.

Z téhož rodu Václav, Vračkovice 1, 2.

Frída František, Bradáčov 21. Rod připomíná se ve vsi již 1604.

Friedrich Martin, Holejšov 4.

Hájek Ignác, Malý Ježov 24 (mlýn).

Hamata Matěj, Sudoměřice 15.

Havel Josef a Jakub, Babčice 10, Tomáš 11.

Hojovec Pavel, Velký Ježov 26;

Jakub, Smilovy Hory 29.

Holejšovský Martin, Velký Ježov 3;

Holejšovského dědici, Mostek 15.

Z téhož rodu Antonín, Krasovice 3 (dvůr); František, Otročice 25 a Jan 26; Pavel, Chmelná 15, Jakub 16, Josef 25, Václav 20 a dědici Holejšovského 28; František, Studená 4; František, Salačova Lhota 17, Tomáš 18; František, Velká Černá 8, Josef 9.

Rod původně seděl na svobodství v Holejšově a předkové psali se »Holejšovskými« nebo »z Holejšova«. Jeden z nich, Jan, dostal majestátem z r. 1559, 4. ledna přídomek »ze Slavětína« a erb: na modrém štítě černého kosa se zlatým zobákem a pazoury, točenice s přikryvadly modrými a černými a nad ní bílé pštroší pero. Z

¹²⁾ Časté toto příjmení jest nepochybně od obec. jména dvořák, jež znamenalo poddaného nově od vrchnosti z poddanství propuštěného, později však každého, kdo hospodařil na dvorci. —

Rod Farů (někdy píše se i Fára), původně svobodnický, obdržel 1590 skrze Jana Fára praedikát »z Bratřic« a erb, jenž představuje na modrém štítě srnce se zlatými rohy a hrdlem podřezaným (někde šípem prostřeleným, jinde mečem protknutým), na kolčím helmu modrá a žlutá přikryvadla s korunou, z níž vyniká přední polovice téhož srnce. R. 1622 jmenuje se Jindřich Fara z Bratřic v Bukové. Jako svobodníci vyskytují se v témže stol. v Bendově Záhoří (Martin, 1696 Jakub) a v Samšíně (1637 Pavel).

téhož rodu Matěj a Jan, bratři, oznámili u desk, že drží dvůr po předcích svých, jež jim Mikuláš z Holejšova v kvatern trhový vložil. Současně žili Jiřík a Václav. Mimo ty jmenují se Jiřík H., jenž r. 1594 v tažení do Uher postavil jednoho člověka a Adam (1622) na dvoře Holejšově. Časem odložili praedikát, který jim v předešl. století vrácen a užívali ho v jedné pošlosti až do naší doby.

Holub Jakub, **S v ě t l á** (Horní) 13, **Matouš** 4, **Josef** 14, **František** 6; **Václav**, **S t ř í t e ž** 18, **Jan** 21; **Matěj**, **M u t i c e** 4, 6, **Magdalena** 20; **Pavel**, **M o s t e k** 14; **František**, **D o l n í H r a c h o v i c e** 5, 6; **Martin**, **K r c h o v a L o m n á** 3; **Jan**, **B e n d o v o Z á h o ř í** 11. (V této vsi 1688 Vilém, 1724 Václav, 1775 Jan, 1778 Matěj).

Rodina bývala stavu rytířského, pocházejíc ze vsi Radiče u Votic. Připomínají se 1505 Jan, 1590 Petr a současně Václav starší H., úředník na Orlice (1591). Znakem rodu byl štít obloukovitými čarami na tré rozdělený, ve dvou horních modrých polích zlaté zářící hvězdy, v spodním zlatém ze zlatého pahrbku vynikající modrá orlice s bílou pružinou (půlměsícem) na prsou. Na Tábořsku držel rod ten různé drobné statky, na př. ve Křtěnovicích (Vilém † 1711), Nasevrcích (1657 Zdeněk) a zejména v Sudoměřicích, kde Bavor Holub z Radiče prodal 1624 »dvůr Bavorovský« s částí vsi, krémami a mlýnem Fridrichovi z Talmberka k Nemyšli. Posud říká se tu na statku Kuklově »u Bavorů«. R. 1789 mimo shora jmenované jiní měli hospodářství ve Zđeradině 6, chalupu v Mífeticích 29 a hospodářství 15 a chalupu 22 ve Smrdově.

Hovorka Jan, **H o l e j š o v** 10, **Matiáš** 13, **Pavel** 11.

Hrdlička Jakub, **D a m ě n i c e** 24, **Anna** 31, **Martin** 32.

Jelínek František, **B e n d o v o Z á h o ř í** 12.

Jenšík Jakub, **O s n á** 1, 2;

Vojtěch, **L o m n á K r c h o v á** 6;

Matěj, **H o r n í H r a c h o v i c e** 4;

Antonín, **B e n d o v o Z á h o ř í** 3.

V této vsi připomíná se již 1539 Jan Jenšík z Radvanova, jenž t. r. prodal 1¼ lánu dědiny ve Staré Vožici, 1740 Matěj, 1780 Antonín, 1781 Josef a j.

Z rodu Jenšíků jmenují se ještě Jan v Činicích 4, Matiáš v Čečkově 8 a 9 a Václav ve Vesci 3, dále Josef Jenšík z Ježova, držitel dvoru v Ješetících a František Jenšík z Ježova na gruntě v Dolních Stupčicích.

Jenšíkové pocházejí ode dvou vladyckých rodin na Vožicku, Jenšíků z Ježova a Jenšíků z Radvanova. Již r. 1543 jmenují se svobodníci Jan a Adam Jenšíkové z Ježova, ale teprve r. 1574, 9. února obdržel Adam Jenšík majestát na praedikát a erb, jenž představuje na modrém štítě zlatého jelena ve skoku s nožem v krku vetknutým a nad kolčím helmem s modrými a zlatými přikryvadly točenici týchž barev, v klenotu pak polovici téhož jelena¹³⁾. Jenšíkové z Radvanova pocházeli od Ondřeje Jenšíka z Radvanova a Velkého Ježova a Jana Jenšíka z R. na Daměnicích, kteří vložili si r. 1543 do desk půl dvora v Ježově a Daměnicích, jak zboží to již po 30 let drželi, 1545 pak bratři Jan a Adam vkládají si do desk zem. Radvanov a Nahořany, jak je po otci 9 let drželi. V erbu měli tito Jenšíkové (z nichž 1541 Jan, Martin, Matěj a Jakub bratři přijati byli do druhého stavu rytířského) bílého čápa - nikoli páva - na červeném štítě. Potomstvo Jenšíků je posud na Vožicku četné, po odložení praedikátu však

¹³⁾ Rodopis Jenšíků z Ježova podal jsem v čas. »Tábor« 1908 čís. 32 (Příspěvky rodo- a místopisné : J e n š í k o v é z J e ž o v a), kterouž stať doplňuji některými zprávami matrik o větví svrabovské: Po Pavlovi, jenž držel jeden dvůr ve Svrabově a r. 1657 oženil se s Lidmilou Sádlovou z Vražného, připomíná se tamže Jan (1745) a syn tohoto František (1745). Tento s chotí Annou Jeníkovou ovdovělou Vrchotickou měl syny Jana Josefa (* 1745) a Jana Františka Josefa (* 1747). Statek držel pak Josef J. a prodal jej 1759 Václavu Jenšíkovi z J. Jan Antonín Jenšík z J. na Svrabově (asi též, jako Jan 1745 vzpomenutý) zemřel 24. února 1753 u věku 63 let a pohřben byl v Klokotech. Václav měl za choť Barboru Ursulu z Alexiusa, s níž křtil roku 1766 syna

těžko jest zjistiti, od kterého z obou rodů pochází; M. Kolář¹⁴⁾ však se domnívá, že Jenšíkové z Radvanova vymřeli již v 18. století.

Ješetický Jan, Světlá (Horní) 16, Jakub 8.

Jindra Jan, Babčice 5;

Matěj, Smilovy Hory 28;

Tomáš a Jan, Babčice 2, Jan 5;

Vojtěch, Dolní Světlá 7.

Kehar Václav, Mutice 19;

Tomáš, Lhota 4.

Z téhož rodu Jakub v Soušicích 18 a Vít v Sedmpánech.

Kletečka.

Jan Ignác Kletečka usadil se po smrti Jana Pácelta r. 1797 na dvorci v Obraticích, při němž skoro dědičně trval úřad staršího I. a III. čtvrti svobodníků v kraji tábořském¹⁵⁾, sám pak, stejně jako jeho nástupce Jan, spojil s hodností tou také úřad vrchních starších všech svobodníků v král. českém. Na jedné pečetí J. I. Kletečky zobrazen jest říšský orel, mající na prsou zemský znak pod svatováclavskou korunou a nápis: Sig: prefect: libertini: dist. Czaclaw: quadr. II. - tudíž zdá se, že po nějaký čas spravoval také II. čtvrt kraje čáslavského. Poslední toho rodu na Obraticích byl Emanuel Kletečka, zem. a říš. poslanec, po němž přešel statek na rodinu Rothovu (1896). Roku 1789 drželi Kletečkové následující svobodství: František ve Smrdově 3, 23, Jan v Práchnanech 6, Martin 4 a 5, Václav 7 a Bartoloměj 8, Barbora v Borovnici 6 a dědici Václava Kletečky 3, Jan Ignác na dvoře v Salačově Lhotě 1 a Václav tamže 11. Možná, že i tento rod pochází z nějaké zchudlé rodiny rytířské; v 16. stol. totiž jistý Václav Kletečka, majitel domu a pivovaru v Táboře, činí kšaft »pod pečetí svou stavu rytířského vidimovaný«.

Klíma: dědici Vojtěcha Klímy ve Velkém Ježově 14.

Koblic František, Bradáčov 7;

Adam, Světlá (Horní) 9, Antonín na mlýně v Dolní Světlé 1.

Kocourek Matěj, Záříčí 14, 15.

Kočí František, Horní Hrachovice 7;

dědici Kočího, Malovice 3.

Z téhož rodu Pavel, Slavín 4.

Koktan Václav, Osikovec 2.

Svobodníci Koktanové žili původně na mlýně ve Světlé (r. 1525 ještě poddaném k Polánce a 1547 obci tábořské), kde se jmenují na př. 150 Jan, 1603 Václav a Jiří a 1615 Jan a Adam bratři Koktanové.

Kolář Bartoloměj, Světlá (Horní) 2;

Jan, Velký Ježov 28, Jakub 6, Václav 7.

Kouba Jan, Smilovy Hory 27.

Koubík Josef, Holejšov 9, Václav 8;

Jan Koubík s Václavem Ševcem tamže 7.

Koželuh Jan, Velký Ježov 13.

Kraft Josef, Prudice 4 (dvůr), 13.

Krejčí Matěj, Hoštice 20.

Václava Jakuba a 1776 Václava Antonína Kajetána. Jmenovaná jeho choť zemřela jako vdova v Táboře č. 2 dne 2. února 1791 v stáří 63 let. Jan František Jenšík z J. měl syny Antonína Filipa Kašpara (* 1782) a Jana Karla (* 1783) s chotí Filipínou Hausteinovou de Haslauer, pak Jana († 23. pros. 1786) a Jana Vojtěcha (* 1793) s chotí Josefou roz. Machtovou z Löwenmachtu. R. 1793, 20. srpna zemřel František Jenšík z J. na Svrabově ve věku 71 let; 1804, 9. února oddán byl kaplanem borotínským Josefem Gersonem z Ragersdorfu František Jenšík z Ježova, 44letý, s Josefínou, dcerou po zemř. Václavu rytíři z Ježova, 29letou. Konečně dokládám, že 1852, 4. list. zemřel v Táboře čp. 120 Emanuel rytíř z Jenšíků, rozený ze Svrabova, invalida, u věku 45 let.

¹⁴⁾ Ottův Sl. Naučný XIII, 233. O rodu tom viz Paprockého Diadochus II. 2, 316.

¹⁵⁾ Ze starších svobodnických jmenuje se na př. 1686 Tomáš Vladimírský v Bendově Zahorí, 1731 Suchan v Prudicích. R. 1787 zřízeny »čtvrti« (praefectury) trvalé, na Tábořsku I. čtvrt Jana Hynka (Ignáce) Kletečky, II. Matyáše Slunečky a Martina Vondráka.

R. 1654 v téže vsi jmenují se Jakub a Jiří Krejčí, svobodníci, oba po-
hořelí, 1746 Jiří.

Křemen Jan, Dolní Světlá 3;

Jan, Střítež 19;

Matěj, Bendovo Záhoří 8;

Jan, Sedlečko 6, Matěj 7, Václav 8; již r. 1550 drží v této vsi
Jindřich Křemen svobodný dvůr na místě Jiříka otce svého a Václava a
Mikuláše bratři svých, 1603 a 1624 tamže jmenuje se Jakub Křemen;

Jan, Sudoměřice 17 (na starém svobodném gruntě Straňákov-
ském);

Jan, Záhoříčko 2, Anna hospodářství tamže. R. 1651 připomíná
se Mikuláš Křemen s matkou Eliškou, 1675 příslušela selská usedlost Mi-
kuláše Křemena ke dvoru v Záhoříčku, 1782 jmenují se ve vsi svobodníci
Jan († 20. ledna t. r.) a Pavel Křemenové.

Z téhož rodu Josef, Oujezd (v kraji berounském) 8 a František, Ješetice 2.

Krch Jan, Mostek 18, 19, Martin 17, Pavel 11 (1603 v této vsi Jiří);

Jan, Bendovo Záhoří 16, Josef 4, Matěj 7, Daniel 15;

Jan, Osikovec 28 (mlýn);

Jan, Blаницe 6;

Josef, Horní Hrachovice 5;

Jan, Lomná 8, František 5, 9 (mlýn), Vojtěch 11.

V Lomné držel již 1550 Matěj Krchův svobodný dvůr, od jeho rodu
pak celá ves podnes má svoje příjmy (Lomná Krchova); z rodu toho jmenu-
je se ve vsi 1603 Václav a 1628 Anna.

Kříž Václav, Chlístov 6.

Kubart Matěj, Choustník 12. Kubartovi dědici 22.

Již r. 1550 jmenuje se tu svobodník Jan Kubart a 1603 Václav Ku-
bart. Tento platil 1615 z jednoho dvora 7 kop. Svobodství Kubartovské
rozdělilo se na tré (nyní u Brychů, u Hořejších a u Prostředních).

Kučera Antonín, Bendovo Záhoří 14.

Lhotka Jakub, Daměnice 33;

Matěj, Smilovy Hory 3, Martin 8;

Anna, Obratice 5, 6;

Jakub, Dolní Světlá 2;

Pavel, Osikovec 29;

Jan, Lhota Samota 10, 11, Pavel 12;

Bartoloměj, Mostek 12;

Vojtěch, Babčice 3, Matěj 7, Pavel 14; zde již r. 1603 uvádí se
Jan »Lhota.«

Z téhož rodu: Jakub, Bernartice 15; Jan, Studená 22, 33; Josef, Růžkolhotice 4;
Jakub, Kuňovice 7, Václav 8; Václav, Velká Černá 3; Václav, Lejčkov 3, Matěj 4,
Martin 6.

Rod Lhotků jest potomstvem dědiníka Matěje Lhotky ze Lhotky, jenž
r. 1550 držel dvory Babčice, Lhotku a Bydlin. Užívali někdy i stavu vladýckého, ale
časem mnozí upadli v poddanost. Rozdílný byl rod Lhotků ze Zmyslova, o němž po
r. 1805 zprávy mizí, ač snad i jeho potomstvo posud žije¹⁶⁾. Ve Stříteži uvádí se 1681
Zdeněk Lhotka.

Lužan Tomáš, Střítež 26, Pavel 27 (mlýn).

Mareš Antonín, Smilovy Hory 10, František 11.

Maršík Josef, Bradáčov 3, Maršíkovi dědici 22, 23;

Vojtěcha Maršíka dědici, Lomná Krchova 12.

Matějů Jan, Malý Ježov 16;

¹⁶⁾ Srv. můj čl. Lhotkové ze Zmyslova (»Tábor« 1908 č. 3).

Matoušů Pavel, Osikovec 3.
Melichar Jan, Bradáčov 26, 9.
Míka Jakub, Malý Ježov 13;
 Pavel, Střítež 22, Jan 23;
 Václav, Bendovo Záhohří 21.
Mikeš Václav, Stojslavice 22.
Missik (?) Václav, Dolní Světlá 4.
Mlada Jakub, Velký Ježov 4, Tomáš 5.
Mrázek Pavel, Smilovy Hory 22;
 Matěj, Záhohří Bendovo 5, 6, 2.
Nekovář Jan, Bradáčov 2.
Nenáhlo Václav, Střítež 18.
Nesvačilský Václav, dědici, Bradáčov 20.
Nosek Vojtěch, Smilovy Hory 32;
 Jan, Bendovo Záhohří 19, Václav 13.
Novák Jan, Střítež 3;
 Vojtěch, Stojslavice 23.
Novokolínský Vojtěch, Bradáčov 10.
Novotný Jakub, Holejšov 2.
 Josef, Smilovy Hory 19;
 Vojtěch, Velký Ježov 15.
Nuhlíček Jan, Střítež 17.

Pácelt Jan, Obratice 1 (dvůr), 2, 3, 9. Po jeho smrti (r. 1797) usadil se na statku tom Jan Ignác Kletečka ze Salačovy Lhoty (viz Kletečka).

Pateč Václav, Střítež 21.

Peclínovský (někdy i Pecínovský) Václav, Osná 3, 4 (1761 Václav Šimon);

Václav, Horní Hrachovice 3;

Josef, Křtěnovice 7. V této vsi Václav Martin Peclínovský přiznal po válce 30leté 2 osedlé a 1 chalupníka, kteří drželi dohromady 78 str. orné půdy s výsevkiem zimním a jarním po 22 str., 1651 připomíná se tu Martin (týž?), 1662 Jan, 1722 Václav a Adam, Josef † t. r., později Josef a 1833 syn jeho Jan.

Václav, Mutice 2, 5, 12, 14, 23, Vojtěch 16. V téže vsi připomínají se z rodu toho 1628 Martin, 1715 Antonín, 1729 Martin (t. r. †), 1746 Jan, 1759 Tomáš. Potomci žijí tu dosud.

Z téhož rodu Tomáš, Červený Újezd 15.

Rod Peclínovských pochází ze vsi Peclínova na Benešovsku, po níž měl i praedikát, užívaje na pečeti ruku s ramenem v lokti ohnutým s pozdviženým kladivem v pěsti. Prvý toho rodu ve zdejší krajině byl Václav P. z P. na Německém Záhohří (1564), jehož dcera (?) Alžběta, provd. za Petra Hostakovského z Arklebic, prodala 1571 ves Záhohří se dvorem popl., dílem Stříteže a krčmou v Muticích Vilému z Rožmberka; týž sestře její Lidunce splatil spravedlnost její. Členové rodu Peclínovských žili později v Záhohří Bendové (1762 Tomáš), Hořticích a j.

Petr Jan, Bendovo Záhohří 20;

Josef, Mostek 8.

Povondra Václav, Bradáčov 12, Tomáš 19.

Příkop Matěj, Světlá (Horní) 10.

Princ Jiří, Osikovec 4.

Průša Josef, Mostek 7.

Punčochář Jakub, Daměnice 30 (dvůr), 1.

Rakovský Václav, Lomná Krchova 1.

Reitknecht Václav, Z á ř í č í 18.

Rensburský Jan, V e l k ý J e ž o v 24.

Růžek Jan, M o s t e k 1;

Jan, M a l ý J e ž o v 7.

Z téhož rodu: Václav, Růžkolhotice 5, Josef tamže 10; Jakub, Chmelská 1, 17, 30; Jakub, Mířetice 7, Josef tamže 10; Václav, Kuňovice 16, Josef 21; Jan, Borovnice 7. Jakub byl starším II. čtvrti svobodnické v kraji čáslavském.

Růžkové jsou potomci staročeské erbovní (původně dědinické) rodiny. Bratřím Janu a Jiříkům Růžkům, svobodníkům z Mířetic, kteří koupili 1542 Lhotici, dán byl 1543, 31. května list na přidomek »z R o v n é h o« a erb: štít polovičný, vpravo bílý, vlevo modrý helm s červenými a zelenými přikryvadly a nad tím 3 zelená papouščí péra. Časem rodina zchudla. Za naší doby obnoven byl rytířský stav Františku R., nájemci hospodářství v Bělci (1892), Janu R., výměnkáři v Elanici (1894) a Antonínu, maj. usedlosti v Krchově Lomné.

Růžička Josef, H o l e j š o v 1.

Sedloň Matěj, M o s t e k 2;

Jan, J e n í č k o v a L h o t a 8, Tomáš 7, Jakub 10.

R. 1635 uvádí se v této vsi Adam Sedloň, žádající propuštění Doroty Ženíškovy z Bedřichova k stavu manželskému, 1657 jmenuje se Jakub s chotí Annou a Jakub mladší Sedloňové, v 18. stol. z téhož rodu Jiří († 1771 u věku 84 let). Jmenovaná tři svobodství slovou nyní u Kastnerů, u Doubků a u Hašků; na onom připomíná se 1781 Jan Sedloň s manž. Barborou († 1878). Vypravuje se posud o smutném osudu posled. Sedloně na kmenovém statku (č. 8), jenž omylem zastřelil sousedova syna, považuje ho ve tmě za zloděje a v nastalých soudech ztratil celý majetek, takže naposled chodil po vsi »středou«.

Semrad Josef, M a l ý J e ž o v 26 (mlýn), Tomáš 17;

Tomáš, S t o j s l a v i c e 1 (dvůr), 24.

Sezemský František, M a l ý J e ž o v 27 (mlýn).

Schönbeck Josef, dvůr v Nové Vsi.

Slunečko Matyáš, M u t i c e 10. (Starší II. čtvrti svobodnické na Tábořsku).

Pavel, M a l o v i c e 2; 1730 Martin Slunečko »ze Skalice pod Malovicí«.

Smrčina Matěj, S t o j s l a v i c e 4, František 10, Jan 11, Tomáš 20.

Staker František, V e l k ý J e ž o v 22.¹⁷⁾

Staněk Jakub, B a b ě i c e 6;

Jan, D a m ě n i c e 25;

Václav, M a l ý J e ž o v 20.

Steimacher Vojtěch, H o r n í H r a c h o v i c e 11, 13.

Straka Martin, B r a d á č o v 14, 15.

Straňák Matěj, H o š t i c e 21.

Rod Straňákův usazen byl již r. 1550 na dvou svob. dvorech v Sudoměřicích, na nichž se jmenují bratři Jakub, Mikuláš, Václav a Řehoř. R. 1615 bratři Jan a Martin Straňákové platili ze dvoru v Sudoměřicích 7 gr. berně, 1624 byli tu Jan a Václav Straňákové, 1654 jmenuje se na svob. gruntě Šťastný Straňák, 1745 Matěj Straňák (č. 17) a později svobodník Křemen. Posud se tu říká »u Straňáků.«

Jiná pošlost téhož rodu usazena byla v Sedlečku pod Chotovinami (1545). Adam Šiška z Jamolice prodal 1671 »rytířský dvorec Straňákovský« se sedlákem Zdeňkem k panství Nemyšlí.

¹⁷⁾ Snad též rod, jako S t e c h e r, z něhož současně se uvádějí: Anna, Milošovice 5, František 6, Tomáš 6, Jakub 7; Pavel, Borovnice 8; František, Bernartice 13, 35; Matěj, Studená 9.

Suchan Václav, Osná 10;

Jakub, Oldřichov 4;

Matěj, Záříčí 11; zde již 1615 Matěj Suchan na dvoře.

Svatoš Václav, Stráž 20;

Jakub, Mutice 18, Kateřina 22.

V této vsi jmenuje se již v 16. stol. svobodník Svatoš, držící dvůr po Janu Pšeničkovi, k němuž přikoupil něco 1532 od Bohuslava Těmína z Těmic, 1550 Havel a Pavel, bratři nedílní Svatošové, 1603 Martin Svatoš.

Světelský Martin, Osná 13;

Magdalena, Lomná Krchova 15.

Šustr Jakub, Mostek 10.

Švec Josef, Velký Ježov 17;

Jakub, Holejšov 13, Josef 12;

Jakub, Bradáčov 11.

R. 1599 učinila Dorota Ševcová, pozůstalá vdova po Jiříku Ševcovi z Bradáčova (1604 již znova provdaná Frýdová), smlouvu o kus pole a paloučku s Václavem Horovcem.

V Muticích 1641 Jiřík Švec, poddaný.

Tůma Jiří, Záříčí 20.

Vacek Jan, Bradáčov 16;

Jan, Stojslavice 21;

Jan, Smilovy Hory 23, Václav 26.

Vendl Václav, Babčice 4;

František, Blanice 1 (dvůr), 2, 3, 4.

Vesecký Jan, Světlá (Horní) 3;

Jakub, Malý Ježov 12, 28;

Josef, Holejšov 3;

Josef, Smilovy Hory 5, Pavel 4.

Z téhož rodu: Josef, Vesec 1, 8, Pavel 2; Karel, Jiřín 1; František, Sedlečko 1. Josef Vesecký byl starším II. čtvrtí svobod. v kraji kouřimském.

Vesečtí jsou potomky Veseckých z Vesce, usedlých ve Vesce na Voticku (u Šlapánova), kde Mikuláš a Jiřík dědiníci koupili 1543 tvrz a dvůr. Okolo 1588 seděli ve vsi Jan a Šťastný bratři a vedle nich Václav. Po Mikulášovi zůstal syn Matěj, jenž 1571 prodal díl svůj ve Vesce Jiříkovi a zakoupil se ve Křténovicích, kde po něm připomíná se 1611 Adam a 1615 bratři Šťastný a Matěj. Drobením jmění nastalo ochuzení rodu, takže »skorem všichni měli skrovné dvorce ve vesnicích, aneb provozovali rozmanité živnosti v městečkách a vesnicích. Tak se to udrželo až do naší doby.«¹⁸⁾ Někteří při tom udrželi rytířský stav, jako Jan na dvoře Červeném Újezdě v Malovicích (1534, v Červ. Újezdě 1693 Jiří Vesecký zvaný »Straboch«), jehož potomek Adam měl tu 1654 3 grunty osedlé a 1 pustý a připomíná se ještě r. 1702, Adam v Hořticích, jenž tu měl 1654 dva sedláky pohořelé a jeden grunt pustý a 1679 odprodal shořelý dvorec »u Kovářů« k panství Nemyšlí, 1679 v téže vsi Martin, Jiří 1704 v Sedlečku a Jiří a Martin, synové Václava Ignáce, 1740 v Jiříně, kde Václav přikoupil 1742 dvě chalupy. Ze svobodníků jmenují se ještě na př. Václav 1609 na Borotínku, Jiří 1697 ve Slapsku, Adam † 1734 ve Vlášenicích a j. Znakem rodu byl na modrém štítě zelený pahrbek, z něhož vyrůstají 3 červené jahody se zelenými listy, přikryvadla červená (modrá?) a bílá a v klenotu tytéž jahody.

Vítovský Jan, Smilovy Hory 7.

Vlach Mikuláš, Babčice 12.

Vojtů Matěj, Osná 5.

Vondrák Jakub, Horní Hrachovice 9;

Antonín, Lomná Krchova 16, Jakub 2, 10, Martin 14, Václ. 17.

V Zadní Lomné jmenuje se 1603 Bohuslav Vondrák.

¹⁸⁾ Ottův Slov. nauč. XXVI. 601.

Martin Vondrák byl od 1787 starším III. čtvrti svobodnické na Tábořsku.

Voškovský František, Osikovec 1.

Zachář František, Dolní Hrachovice 7.

Zdeborský Jan, Mostek 5.

Zdeněk Martin, Lomná Krchova 13.

Václav, Zhoř 6, Matěj 7. (S vdovou po Matěji Zdeňkovi ze Zhoře oženil se 1690 rytíř Tomáš Jenšík z Radvanova).

Zeman František, Blanice 5;

Jan, Lomná Krchova 7;

Jan, Smilovy Hory 25;

Jakub, Horní Hrachovice 12, ve vsi té již 1603 Jan a Václav Zemanové;

Jakub, Malý Ježov 11, Josef 9;

Jakub, Stojslavice 9, Matěj 8;

Jan, Obratice 8, Tomáš 7, v této vsi již 1523 Jan Zeman;

Martin, Holejšov 10;

Pavel, Záříčí 16;

Václav, Velký Ježov 21;

Vojtěch, Mostek 13.

Zirman Tomáš, Malovice 13.

Viz také Cirman.

Žák Antonín, Oldřichov 7;

Martin, Malovice 12; již 1690 Pavel Žák.

V soupise uvádějí se také židovské chalupy, jež v jednotlivých vesnicích byly majetkem svobodnickým. V obvodu našem jmenují se jako držitelé židovských chalup: v Daměnicích František Čenský 34, v Malém Ježově Josef Zeman 9 a Tomáš Semrad 17, v Obraticích Jan Pácelt 1, v Bradáčově František Koblic 7, Václav Povondra 12, dědici Nešvačilského 20 a Jan Melichar 26, v Babčicích Mikuláš Vlach 12, v Osikovci Pavel Lhotka 29, ve Stříteži Jan Nuhlíček 17, Václav Holub 18 a Tomáš Lužan 26, v Prudicích Josef Kraft 4, v Blanici Frant. Vendl 1, v Lomné Vojtěch Jenšík 6, v Horních Hrachovicích Matěj Jenšík 4, Matěj Čenský 6 a Josef Krch 7 a v Osné Josef Balík 15¹⁹⁾.

Ze šlechtických rodin držely dle téhož soupisu:

Marie Viktorie hrab. z Golče dvory a les v Hošticích,

paní z Hilferdingů dvůr v Malovicích 6,

svob. paní z Kapounů hospodu v Mostku.

Marie Terezie z Kolovratů dvůr v Kozmicích,

František Josef z Kuenburgu dvůr v Záluží a dva dvory ve Slapsku,

Logdman z Auenu dvůr v Bendově Záhoří,

svob. paní ze Sauerů dvůr v Záříčí,

paní ze Schwarzbachu dvůr v Malovicích 3,

Sabatha svob. pán de Thoumbre v Babčicích 1 (dvůr) a 9,

Jáchym hrabě z Voračických dvůr v Nedvědicích,

rod hrab. Vratislavů: František Josef dvůr ve Světlé, František (týž?) mlýn v Krchově Lomné 18, hraběnka V. hospodu ve Světlé 11 a dědici Vratislavští v Bendově Záhoří 17.

¹⁹⁾ Také se jmenují obecní židovské chalupy a to v Babčicích, Dolní Světlé, Smilových Horách.

Takový byl stav majetku svobodnického ve jmenovaném roce 1789 a rodů, jež tehda měly v držení svobodné živnosti a chalupy. Mohl bych však snést řadu dokladů o tom, jak rychle přecházel tento majetek z rodu na rod, zvláště v rodinách šlechtických, tím by ale stař nadměrně vzrostla. Četné zprávy o tom najdou se v mém »Táborsku« (díl IV. Historický místopis¹⁰).